

NAAR EEN NIEUWE BIBLIOTHEEK AAN DE KROOK TE GENT

De Stad Gent wil samen met de Provincie Oost-Vlaanderen, de Vlaamse Gemeenschap, de Universiteit Gent (UGent) en het Instituut voor Breedbandtechnologie (IBBT) een **multimediale site** creëren aan de Waalse Krook. Een **nieuwe hoofdbibliotheek** is een belangrijk onderdeel van dit project. In deze tekst wordt een overzicht gegeven van de :

1. uitgangspositie van de bibliotheek
2. missie
3. ambities
4. structurele partners
5. indeling en voorzieningen van de nieuwe bibliotheek
6. totaal benodigde oppervlakte
7. algemene kenmerken en uitstraling van het gebouw

De Waalse Krook in Gent

Inleiding

Gent is onbetwistbaar een stad van kennis en cultuur. De Gentse universiteit en de hogescholen hebben de voorbije jaren een sterke reputatie opgebouwd en maken van Gent de belangrijkste hoger onderwijsstad van het land. De monumenten, musea, podia, evenementen, archieven en bibliotheken zijn toonaangevend in Vlaanderen.

Maar minstens even belangrijk is dat kennis en cultuur toegankelijk zijn voor iedereen. Want onbeperkte toegang tot kennis, wetenschap en cultuur garandeert goed geïnformeerde burgers die constructief deelnemen aan het maatschappelijke leven en die de democratie mee vorm geven. De Gentse openbare bibliotheek wil daar een sleutelrol in spelen. De vrije en drempelloze toegang tot kennis en cultuur waarborgen is haar kernopdracht.

Ze neemt daarin geen afwachtende houding aan die zich beperkt tot het opbouwen en beheren van een collectie van boeken en andere materialen. Neen, ze wil actief inzetten op het daadwerkelijk stimuleren van zoveel mogelijk mensen tot cultuur- en kennisparticipatie, op het ondersteunen van het levenslang leren en het versterken van het gemeenschapsleven. Deze actieve benadering veronderstelt een aangepaste organisatie in een functioneel gebouw, de bibliotheek voor de toekomst.

1. Uitgangspositie

De Gentse hoofdbibliotheek is sinds 1992 gehuisvest in het gerenoveerde gebouw van het voormalig Elektriciteit-, Gas- en Waterbedrijf aan het Graaf van Vlaanderenplein. De Stad Gent is de inrichtende macht van de bibliotheek, maar ontvangt voor de werking belangrijke subsidies van de Vlaamse en provinciale overheden.

De collecties van de hoofdbibliotheek tellen momenteel 364.000 gedrukte materialen en audiovisuele media. Jaarlijks groeit de collectie aan met circa 28.000 items, bijna evenveel worden uit circulatie genomen. Driekwart van de collectie staat vrij toegankelijk opgesteld in openkast. Al biedt de bibliotheek een zo universeel mogelijke collectie aan op een veelheid van media, toch streeft zij voor een beperkt aantal collectieonderdelen naar volledigheid: de Vlaamse en Nederlandse taal- en letterkunde, Gent, Oost-Vlaanderen, de geschiedenis van de 19de en 20ste eeuw. De bibliotheek is in Vlaanderen een voorloper op vlak van centrale catalogisering en de integratie van nieuwe technologie in de dienstverlening. De kwaliteit, de omvang en de ontsluiting van de collectie worden sterk gewaardeerd. Dit blijkt zowel uit het Vlaamse gebruikersonderzoek (2005) als uit het feit dat Gent momenteel de grootste leverancier is in het onderlinge leenverkeer tussen de Vlaamse openbare bibliotheken.

Er worden jaarlijks bijna 1,5 miljoen uitleningen en 0,5 miljoen raadplegingen gerealiseerd. De huidige beschikbare vloeroppervlakte is 7.500 m². Er werken 100 medewerkers in het gebouw, vaak in deeltijdse functies. Het Gentse netwerk omvat naast een hoofdbibliotheek ook nog 15 filialen verspreid over de deelgemeenten en wijken. De back office is volledig gecentraliseerd in de hoofdbibliotheek. Parallel aan het verbeteren van de huisvesting van de hoofdbibliotheek, is een masterplan in uitvoering dat de filialen optimaal wil spreiden en huisvesten tegen 2015. De digitale bibliotheek, diverse diensten die over het internet worden aangeboden, vormen de derde component van het netwerk.

De voorbije twintig jaar steeg het totale aantal leners van 26.000 (1986) naar 80.000 nu, meer dan een verdrievoudiging. Met gemiddeld meer dan 2.500 bezoekers per dag is de huidige hoofdbibliotheek, die 50 openinguren per week telt, onbetwist het door het publiek meest bezochte stedelijke gebouw in Gent. Op de website van de Stad Gent behoren de bibliotheekpagina's tot de meest bezochte. Uit recent onderzoek blijkt dat de Gentse bevolking, van alle stadsdiensten het meest tevreden is over de bibliotheek. De inwoners van de stad Gent vormen de eerste doelgroep van de hoofdbibliotheek. Daarnaast trekt zij door haar uitgebreide collectie en bredere dienstverlening ook publiek aan van buiten deze perimeter, tot ver buiten de grenzen van de stad. Studenten, forenzen en bezoekers van de kernstad Gent vormen een belangrijk aandeel van de leners. De bibliotheek werkt samen met tal van sociale, culturele en educatieve actoren uit Gent en omstreken.

Het huidige gebouw zorgde aanvankelijk voor meer mogelijkheden en een groei van de werking. Het veranderde echter vrij snel van een stimulerende factor tot een rem op verdere groei. Op topdagen is de drukte zo groot dat het niet meer aangenaam vertoeven is in de bibliotheek. Het Beleidsplan 2002-2007 stelde reeds hoe acuut het probleem toen al was: *“De hoofdbibliotheek aan het Zuid is onbetwist het door het publiek meest bezochte stedelijke gebouw in Gent: 800.000 bezoekers per jaar. Daarmee worden de verwachtingen van 1992 - toen het gebouw betrokken werd - v er overtroffen. (...) In feite zou moeten gezocht worden naar een ander, ruimer gebouw voor de hoofdbibliotheek”*.

Ook het bibliotheekwerk zelf is de laatste jaren sterk ge evolueerd. Enerzijds is er de toenemende diversificatie van functies: naast de traditionele functies lenen en raadplegen zijn de nieuwe functies verblijven, studeren, beleven en ontmoeten sterk in opmars. Deze functies worden zowel door individuele gebruikers als door (doel)groepen geclaimd. Voor het beantwoorden aan deze nieuwe behoeften is momenteel geen ruimte beschikbaar. Anderzijds is er de opkomst van allerlei digitale diensten die van de bibliotheek nieuwe infrastructuur en ruimte vergen.

2. Missie

De missie van de Gentse bibliotheek, zoals geformuleerd in de Beleidsbrief 2008-2013, vat samen in welke richting de bibliotheek de volgende jaren beleidsmatig wil evolueren. De missie ligt helemaal in de lijn van de opdrachten die het Decreet Lokaal Cultuurbeleid van 13 juli 2001 aan de openbare bibliotheken oplegt.

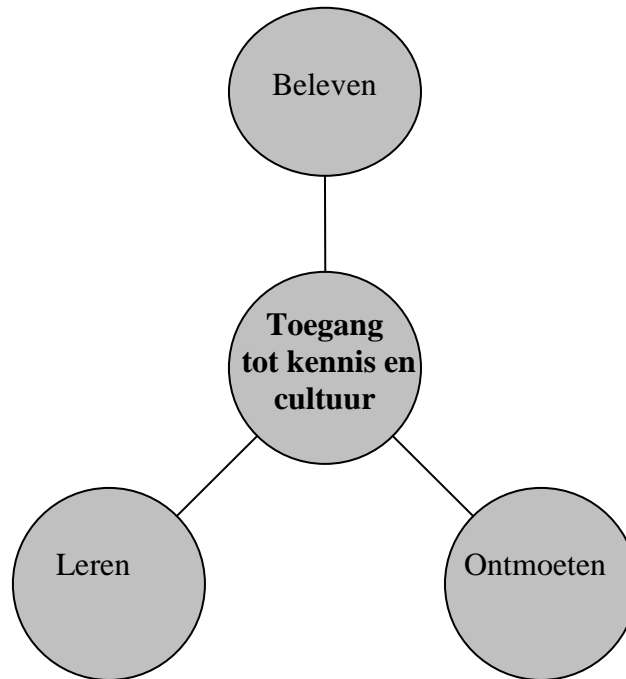
De Stedelijke Openbare Bibliotheek Gent wil met haar collectie en diensten:

BIBLIOTHEEK GENT	DECREET LOKAAL CULTUURBELEID
<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>de vrije en drempelloze toegang tot kennis en cultuur waarborgen,</i> 	De openbare bibliotheek is een basisvoorziening waar elke burger terecht kan met zijn vragen over kennis, cultuur, informatie en ontspanning.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>de cultuur- en kennisparticipatie stimuleren,</i> 	De openbare bibliotheek bemiddelt actief bij het beantwoorden van deze vragen. De openbare bibliotheek is actief inzake cultuurspreiding en cultuurparticipatie
<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>het levenslang leren ondersteunen</i> 	De openbare bibliotheek schept een voorwaarde voor levenslang leren, culturele ontwikkeling van individuen en het democratisch functioneren van de samenleving. De bibliotheek is een belangrijke actor in het kader van levenslang leren.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>en het gemeenschapsleven helpen versterken.</i> 	Het bevorderen van ontmoeting en contact tussen de gebruikers.

Aangenomen wordt dat deze missie in essentie ook nog geldig zal blijven na 2013 en dus ook van

toepassing zal zijn op het nieuwe gebouw. De elementen van de missie worden in wat volgt verduidelijkt via de ambities die Gent zich stelt naar de bibliotheek voor de toekomst.

In het denkproces omtrent de nieuwe bibliotheek werd de kernachtige formulering van de missie vertaald in een beeld. Gezien vanuit gebruikersstandpunt wordt “cultuur- en kennisparticipatie stimuleren” gevat in “beleven”, “het levenslang leren ondersteunen” in “leren” en “het gemeenschapsleven helpen versterken” in “ontmoeting”.

Het beeld wil de relatie aangeven tussen de kernopdracht van de bibliotheek en de toegevoegde functies die men meer en meer ten aanzien van het publiek wil realiseren op vlak van leren, beleven en ontmoeten. Deze extra functies hebben vooral te maken met de interactie tussen dat kernproduct en het (potentiële) publiek, met communicatie in het algemeen. Ze moeten zorgen voor een verschuiving van de aandacht voor informatie en cultuur als ‘product’, naar informatie en cultuur als ‘proces’. Wel dient opgemerkt dat leren, beleven, ontmoeten geen afzonderlijke functies zijn, maar in elkaar kunnen overvloeien. Ze staan ook altijd in functie van het versterken van de kernopdracht van de bibliotheek, het waarborgen van de vrije en drempelloze toegang tot kennis en cultuur.

3. Ambities

- *de vrije en drempelloze toegang tot kennis en cultuur waarborgen*

Publieksverbreding

Het nieuwe gebouw moet het gemiddelde bereik van 2.500 bezoekers per dag verhogen en zich laten inspireren door nog meer succesvolle bibliotheekrealisaties in het buitenland. Want uit het gebruikersonderzoek (2005) bleek dat de bibliotheek er nog niet voor iedereen is. Het profiel van het Gentse bibliotheekpubliek toont duidelijk een ondervertegenwoordiging van moeilijker bereikbare groepen als lager geschoolden, ouderen, sociaal kwetsbaren, ... De bibliotheek streeft ernaar om hun aandeel in het gebruikersbestand gevoelig te laten stijgen.

Naast de traditionele gebruiker is ook aandacht nodig voor de nieuwe gebruiker van de toekomst, de generatie “tech”, de Google-generatie die alles gemakkelijk, draagbaar, draadloos, flexibel en permanent beschikbaar wil hebben door middel van nieuwe media.

Nieuwe media

De ontwikkelingen op het internet zijn een belangrijke aanjager voor bibliotheekvernieuwing en

tegelijk ook een metafoor voor wat de bibliotheek voor de toekomst in de praktijk zou kunnen betekenen. Van belang hierbij is de ontwikkeling van Web 2.0, als begrip geïntroduceerd in 2004, toen vastgesteld werd dat het World Wide Web veranderd was van een verzameling websites naar een volledig platform van interactieve toepassingen voor eindgebruikers, gebruik makend van de zogenaamde sociale software op open servers. Als publieke informatievoorziening probeert de bibliotheek deze ontwikkelingen gaandeweg te integreren in haar werking om zodoende haar dienstverlening op peil te houden en zelfs te verbeteren. De bibliotheek beseft dat zij zich in deze ontwikkeling moet opstellen als een overgangsgebied, een hybride plek, een brug tussen het digitale en het fysieke, tussen mens en techniek, zodat zij een interactieve ruimte wordt voor verbeterde en kwalitatieve toegang tot en omgang met zowel het digitale als het fysieke aanbod.

In de Gentse context bestaat nu de unieke opportuniteit om in een gemengd project van de bibliotheek tezamen met het Instituut voor Breedbandtechnologie (IBBT) en de Universiteit Gent (UGent) een publieksgerichte werking rond de thema's nieuwe media & informatietechnologie te ontwikkelen.

De complementariteit bestaat erin dat:

- de bibliotheek de drempelloze toegang tot bestaande media (gaande van boeken tot internet) garandeert en digitale technologie gebruikt om dat efficiënt te organiseren
- IBBT/UGent nieuwe toegang tot innovatieve media via experimentele technologie verschaft, waarvan sommige toepassingen mettertijd in het reguliere bibliotheekaanbod kunnen opgenomen worden.

IBBT/UGent zullen aan de Krook een Centrum voor Nieuwe Media (CNM) oprichten.

Onder de hoofding 4. Structurele partners wordt verder ingegaan op deze samenwerking.

De bibliotheek zal er wel over waken haar gevestigde waarden en haar klassieke functies mee te nemen in het nieuwe concept. Zij zal de synthese zoeken tussen het beste van twee werelden. Menigeen heeft al een lijkrede over het gedrukte boek uitgesproken. Goed beleid impliceert dat men ook met dit scenario rekening houdt, maar beter beleid houdt in dat men actief inzet op zowel leesbevordering als informatievaardigheid, zodat de bibliotheek haar eigen toekomst vrijwaart. Het is dan ook een even waarschijnlijk toekomstscenario dat niet alles zal veranderen, maar dat het veeleer zal gaan om een sterke toename van informatie, leren en communiceren, zonder dat de traditionele middelen teloor gaan.

Idea Store (London)

Zelf kennis en cultuur creëren

Een andere belangrijke ontwikkeling is de sterke vereenvoudiging om informatie aan te maken, informatie die ook steeds makkelijker aan anderen beschikbaar kan gesteld worden. Digitale media zijn het middel bij uitstek om de gebruikers te betrekken bij kennisproductie. Niet enkel op het Web 2.0, maar ook binnen een fysieke ruimte kunnen ze een laagdrempelig platform bieden voor creatie en uitwisseling, indien gewenst met professionele begeleiding. De nieuwe bibliotheek zal daarom zowel het vinden van informatie toelaten als het zelf creëren en uitwisselen ervan. Een plek die toelaat kennis en cultuur zowel op de klassieke wijze - bedrukt papier - als op hoogtechnologische dragers te verzamelen, te creëren, te ontsluiten en te gebruiken.

- *de cultuur- en kennisparticipatie stimuleren,*

De belevenisbibliotheek

De nieuwe bibliotheek zal naast het vervullen van haar kernopdracht van toegangsverschaffer tot kennis en cultuur, ook een plek zijn die mensen aanzet tot actieve cultuur- en kennisparticipatie en creatie in een context van niet-formeel leren, van beleving, ontdekking en inspiratie. Hiervoor hanteren we de metafoer van de belevenisbibliotheek. De bibliotheek wil via evenementen, tentoonstellingen, auteurslezingen en debatten, installaties en performances, poëziemanifestaties en vrije muziekpodia voortdurend aanzetten tot actieve participatie. Telkens zal zij verwijzen naar de collecties die zij daarover beschikbaar stelt. Daarom is er altijd wel iets te beleven in de nieuwe bibliotheek, zowel voor individuen als voor groepen. De bibliotheek moet telkens weer verrassen, men moet er onverwachte vondsten kunnen doen in de collectie, men kan er kennismaken met nieuwe media in flexibele opstellingen.

Maar ook het gebouw op zich is een belevenis, zowel op vlak van architectuur als inrichting en sfeer.

Beleven is dus geen doel op zich, maar moet voortvloeien uit en verwijzen naar de kernopdrachten van de bibliotheek. Achter de belevenis moet altijd een sterke inhoud zitten.

Voor het organiseren van activiteiten wil de bibliotheek samenwerken met de brede sociale en culturele sector die door deze wisselwerking ook een platform krijgt om zich naar het brede publiek kenbaar te maken.

- *het levenslang leren ondersteunen*

De bibliotheek als leeromgeving

In een kennisstad als Gent wil de bibliotheek ook voldoende ondersteuning geven aan het levenslang en levensbreed leren. Een leeromgeving zijn voor iedereen ongeacht scholing, competenties of vaardigheden, in het bijzonder voor kansengroepen en dit in complementariteit met andere educatieve instellingen en kennisinstituten. Dit veronderstelt voldoende studieruimte, faciliteiten voor zelfstudie, goede introductie en instructie van klasgroepen en groepen uit het volwassenenonderwijs, informatie over het educatieve aanbod en tenslotte cursussen en activiteiten met betrekking tot leesbevordering en informatievaardigheden. De bibliotheek zal hiervoor samenwerken met het brede educatieve veld.

Medialeercentrum

“Toegang geven” tot het aanbod is weliswaar een kerntaak van de bibliotheek, maar emancipeert niet alle gebruikersgroepen. Als medialeercentrum zal de bibliotheek ruime kansen bieden aan iedereen om met media en technologie kennis te maken en om te gaan.

- *en het gemeenschapsleven helpen versterken*

De bibliotheek als een stedelijke ontmoetingsplek

Een verhoogd intensief gebruik zal mede afhankelijk zijn van de mate waarin de bibliotheek zich daadwerkelijk zal manifesteren als “de leefkamer van de stad”, een aantrekkelijke plek waar het aangenaam vertoeven is en die door Gentenaars en bezoekers als “thuis, weg van huis” wordt ervaren en gekoesterd. Een plek, waar plaats en ruimte is voor het delen van ervaringen en inzichten, voor georganiseerde meetings of losse babbels. De bibliotheek zal zich dus steeds meer profileren als een “derde plek” (a third place). Daarmee wordt een sociale omgeving bedoeld die zich onderscheidt van thuis en van het werk (of de school voor kinderen en jongeren), maar waar men zich even goed “thuis” voelt. Ondanks Web 2.0 blijft de fysieke bibliotheek uiteindelijk toch een referentiepunt in het sociaal-culturele weefsel van de stad: prominent zichtbaar, makkelijk toegankelijk en een toegangspoort tot zoveel meer dan de collecties alleen.

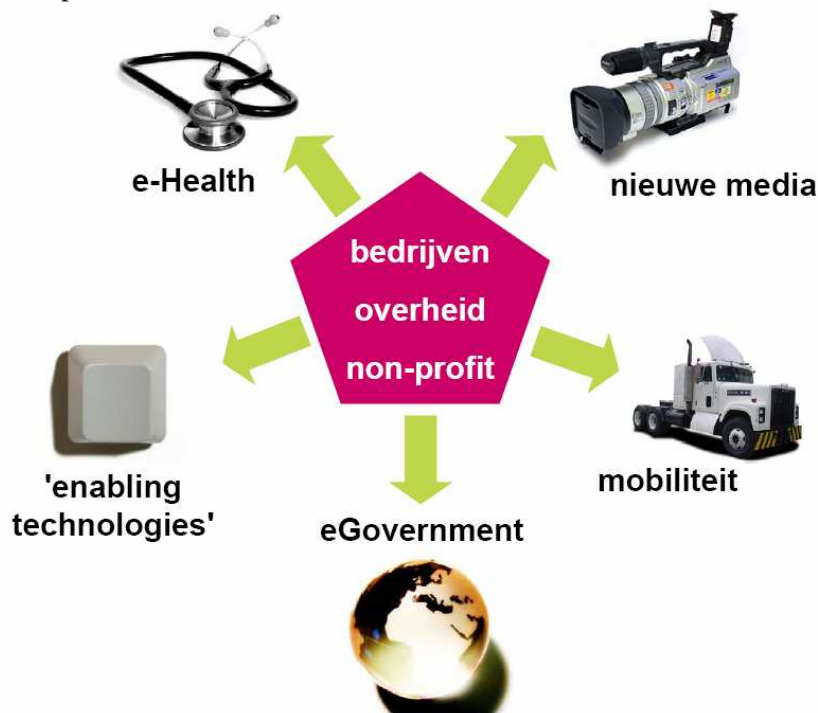
Vancouver Public Library

4. Structurele partners

Overall ter wereld wordt fors geïnvesteerd in nieuwe bibliotheken, heel vaak in gecombineerde projecten. Vanuit haar maatschappelijke opdracht en omwille van haar brede publieksbereik lijkt de bibliotheek immers in staat om zich te verbinden met uiteenlopende partners. Al is samenwerking met de brede sociale, culturele en educatieve sector een basisprincipe voor haar werking, toch zal de Gentse bibliotheek structureel samenwerken met een beperkt aantal partners die hun eigen plek krijgen binnen het gebouw.

Interdisciplinair Instituut voor Breedbandtechnologie (IBBT) / Universiteit Gent (UGent)

Het IBBT is een door de Vlaamse overheid opgericht strategisch onderzoekscentrum op het vlak van informatica- en communicatietechnologie, dat nauw samenwerkt met de Vlaamse universiteiten. De klemtoon ligt daarbij onder andere op gezondheidszorg (met zwaartepunt in Leuven) en op media (met zwaartepunt in Gent).

De belangrijke rol die UGent speelt op het vlak van de ontwikkeling van multimedia-, informatie- en communicatietechnologie kan een voortdurende bron van inspiratie en vernieuwing vormen voor de invulling van de Krook. De Krook als een antenne, een “living lab” waar de onderzoekers van de technologische onderzoeksgroepen en gebruikers elkaar vinden en met elkaar geconfronteerd worden. Mensen kunnen kennismaken met nieuwe toepassingen, er zich de mogelijkheden van eigen maken, zich bijscholen. Maar het is ook een plek waar de onderzoekers feedback kunnen krijgen over hun nieuwe applicaties, waar nieuwe toepassingen getest kunnen worden op hun bruikbaarheid en hun nuttigheid. IBBT/UGent zullen hiertoe beschikken over een deel eigen ruimte, het zogenaamde Centrum voor Nieuwe Media (CNM) en over gemeenschappelijke ruimten met de bibliotheek.

Bibliografisch Centrum (Bibnet)

Bibnet is een organisatie opgericht door de Vlaamse Overheid die er moet voor zorgen dat de digitale bibliotheek wordt gerealiseerd in de Vlaamse openbare bibliotheken. De Vlaamse Centrale Catalogus (Vlacc) is een cruciale bouwsteen voor de uitbouw van de digitale bibliotheek. Het is de databank die op initiatief van de Vlaamse Overheid sinds 1978 alle relevante gegevens over de bibliotheekcollecties in Vlaamse bibliotheken samenbrengt. In 2008 waren in totaal 120 mensen betrokken bij de invoer, wat een te grote versnippering van expertise is en teveel organisatorische meerkosten met zich meebrengt. In het kader van de verdere verhoging van de efficiëntie van de

centrale catalografie is beslist tot de oprichting binnen Bibnet van één gecentraliseerd bibliografisch centrum dat, gekoppeld aan de bijdrage van de Vlaamse overheid aan de investeringen op de Krook, bij de nieuw te bouwen bibliotheek ondergebracht zal worden. Voor een goed werkend bibliografisch centrum is het nodig op een locatie te zitten met omvangrijke fysieke stromen van boeken en aanverwante materialen, met andere woorden in een grote bibliotheek.

Het voordeel voor de bibliotheek van Gent is de hulp van Bibnet bij de implementatie van nieuwe technologie in de dienstverlening. Het bibliografisch centrum kan op termijn 10 medewerkers tellen.

Het Streekgericht Bibliotheekbeleid van de Provincie Oost-Vlaanderen (SBB)

Het Streekgericht Bibliotheekbeleid (SBB) heeft tot doel te komen tot een meer effectieve en efficiënte bovenlokale bibliotheekwerking in de provincie. Bijzondere aandacht gaat hierbij naar schaalvergroting en netwerking, wat in de eerste plaats vorm krijgt in regionale samenwerkingsverbanden van bibliotheken. Het SBB schenkt ook veel aandacht aan bibliotheekpromotie en leesbevordering. De provincie Oost-Vlaanderen wil tevens OVINO (het Oost-Vlaams InformatieNetwerk voor Openbare Bibliotheken) en het PBS (Provinciaal Bibliotheekstelsel, een bovenlokaal en centraal automatiseringssysteem), verder uitbouwen. Op termijn zal het SBB 11 medewerkers tellen.

De bibliotheek van Gent stond als voormalige centrale openbare bibliotheek voor Oost-Vlaanderen mee aan de wieg van tal van diensten en activiteiten die nu door het SBB worden opgenomen, verbeterd en uitgebreid. Het samenbrengen van SBB en bibliotheek zal deze oude synergie een tweede adem geven. Door de integratie van de Erfgoedcollectie van de Provincie, zal de bibliotheek bovendien haar positie als belangrijkste referentiebibliotheek voor Oost-Vlaanderen versterkt zien. Dankzij de synergie van de bibliotheek met IBBT/UGent, het Bibliografisch Centrum van Bibnet en het Streekgericht Bibliotheekbeleid van de Provincie, kan de site zich ontwikkelen tot een laboratorium voor bibliotheekvernieuwing en integratie van nieuwe technologie in de dienstverlening.

5. Indeling en voorzieningen van de nieuwe bibliotheek

De drie grote publiekseenheden van de nieuwe bibliotheek zijn:

1. de AGORA met ruimere openingstijden dan de bibliotheek
2. de eigenlijke BIBLIOTHEEK, 50 u per week open, onderverdeeld in 3 afdelingen:
  - de jeugdbib
  - de cultuurbib
  - de kennisbib
3. het AUDITORIUM en het RESTAURANT, ook met ruimere openingstijden dan de bibliotheek

De **AGORA** is tegelijk visitekaartje en attractiepool voor de bibliotheek en het Centrum voor Nieuwe Media (CNM). Bezoekers kunnen er al meteen proeven van de veelheid aan diensten die verderop nog uitgebreider aan bod komen: 'toegang tot kennis en cultuur', 'beleven' en 'ontmoeten' zijn hier al prominent aanwezig, de functie 'leren' nog niet. De Agora is daarom tegelijk verblijfsruimte als doorgang naar de achterliggende functies. Ze omvat een collectie, de themazaal, met circa 18.000 materialen over veelgevraagde thema's en populaire genres zoals thrillers, detectives, romantiek en actualiteiten, een laagdrempelig aanbod van kranten, tijdschriften en internet. Deze zone is deels gericht op de kortgebruiker die snelsnel wat lectuur wil of een gereserveerd werk komt ophalen. Ze omvat eveneens een belevingszone, het forum, waar bibliotheek en CNM elkaar treffen met een gemengd en deels gezamenlijk uitgewerkt aanbod van tentoonstellingen, installaties, performances en audiovisuele presentaties. Deze zone zal daarom erg flexibel zijn, zowel wat betreft opstellingsmogelijkheden als wat betreft logistiek en technologieën.

De gehele Agora zou door de bezoekers als één grote ontmoetingsplaats en belevingsplek moeten ervaren én gebruikt worden. Ze zal daarom ook 's avonds en op zondag open zijn. Aansluitend is er een café dat tevens kan fungeren als leesplaats voor kranten en tijdschriften. Het café zal een terras met uitzicht op de Krook hebben en aangevuld worden met garderobe en toiletten. Het café is integraal onderdeel van aanbod en ambiance in de Agora en kent daarom geen aparte openingstijden of toegangen.

La Grande Bibliothèque (Montreal)

De **BIBLIOTHEEK** valt uiteen in drie clusters:

1. **jeugd**: een naar leeftijd aangepast aanbod van media en functies voor peuters, kleuters, kinderen en jongeren
2. **cultuur**: een aanbod aan media en functies rond literatuur, talen, speelfilms, strips, muziek en kunst, zowel Nederlandstalig als anderstalig voor volwassenen
3. **kennis**: een informatief aanbod aan media en functies rond non-fictie voor volwassenen

De drie **clusters jeugd / cultuur / kennis** hebben telkens dezelfde hoofdindeling. Elke cluster weerspiegelt via deze indeling de vier functies van de missie:

1. toegang tot kennis en cultuur
2. beleven
3. leren
4. ontmoeten

wat vertaald wordt in volgende vier ruimten:

1. een eigen **agora**, als primaire ontmoetingsruimte en als landingsstrip voor oriëntatie naar de rest van de cluster
2. de **collectie**, die toegang geeft tot kennis en cultuur, met een totale capaciteit over alle clusters heen van 234.000 materialen in openkast (de zgn. focuscollectie inbegrepen) en 114.000 materialen in magazijn. De collecties worden in elk van de clusters drieledig opgesteld:
  - a. de focuscollectie vestigt de aandacht op interessante, actuele, bijzondere thema's, onderwerpen, personen, organisaties, trends, ... via sterk aantrekkelijke en regelmatig wisselende opstelling en presentatie. Hier kunnen ook derden informatie verstrekken, via extra informatiematerialen, tentoonstellingen en eventueel 'spreekuren' aan een info-desk.
  - b. de openkast-zone waar de collectie op een klassieke manier wordt aangeboden d.w.z. fictie alfabetisch, non-fictie systematisch. De rekken staan hier overzichtelijk en gemakkelijk toegankelijk opgesteld en tellen maximaal 4 legplanken, wat doorkijk toelaat op de gehele afdeling
  - c. het magazijn met de minder gevraagde en de precieuze materialen. Dit tussen cultuur- en kennisbib gedeelde magazijn is afsluitbaar, maar desgewenst rechtstreeks toegankelijk voor publiek.

Tussenin bevinden zich tal van lees/luister- en werk/studeerplekken uitgerust met computers. Naast het gezamenlijk magazijn, delen de cultuur- en kennisbib een aparte

(stille) studiezaal met ongeveer 160 werkplekken.

De jeugdbib heeft bovendien een vertelhoek.

De kennisbib omvat verder een medialeercentrum, waar gebruikers kunnen leren werken met nieuwe media.

3. een vrij inloopbaar **forum**, waar men open activiteiten van diverse aard kan beleven, berekend op een capaciteit van twee schoolklassen (ongeveer 50 personen)
4. een afsluitbaar **atelier**, voor introducties, instructies en andere activiteiten in de sfeer van het leren en de co-creatie. In elk van de ateliers wordt een medialab gepland, waar in samenwerking met CNM nieuwe toepassingen kunnen worden getoond en getest.

AUDITORIUM EN RESTAURANT

Het auditorium omvat 250 zitplaatsen en de noodzakelijke technische apparatuur en faciliteiten. Het restaurant heeft een warme keuken en 100 zitplaatsen. Aangevuld met toiletten en een garderobe is deze zone berekend op een gelijktijdig aanwezig publiek van 350 personen. Auditorium en restaurant kennen eigen openingstijden met mogelijk avondgebruik later dan de agora.

De tabel geeft een beeld van de schakering aan functies die in de nieuwe bibliotheek voor het publiek beschikbaar zullen worden. Hieruit mag blijken dat naast de kernfunctie toegang (blauw), ook beleven (rood) en ontmoeten (groen) als een rode draad doorheen het hele gebouw lopen en dat er geen expliciete voorzieningen zijn voor leren (oranje) in de agora noch bij de zalen.

	TOEGANG	LEREN	BELEVEN	ONTMOETEN
AGORA	kranten & tijdschriften		folders/billboard	algemene agora
	themazaal		algemeen forum: tentoonstellingen, performances, audiovisuels, installaties	leescafé
	internet			
JEUGDBIB	infobalies	studieplekken	jeugdforum	jeugd agora
	publieke computers	jeugd atelier	lees- en luisterplekken	
	focus		vertelhoek	
	openkast			
	magazijn			
CULTUURBIB	infobalies	studieplekken	cultuurforum	cultuur agora
	publieke computers	cultuur atelier	lees- en luisterplekken	
	focus	studiezaal		
	openkast			
	magazijn			
KENNISBIB	infobalies	studieplekken	kennisforum	kennis agora
	publieke computers	kennis atelier	lees- en luisterplekken	
	focus	studiezaal		
	openkast	medialeercentrum		
	magazijn			
ZALEN			auditorium	restaurant

Circulatie

De totale collectie van ongeveer **370.000 materialen** zou een nog grotere circulatie moeten kennen dan nu: gestreefd wordt naar **2 miljoen uitleningen op jaarbasis**, of gemiddeld 6.000 per dag. Uitlenen zal decentraal gebeuren via zelfbediening in de drie clusters en de agora. Gebruikers registreren zélf hun materialen aan zelfleenbalies. Terugbrengen gebeurt centraal vóór de inkompartij (en dus niet in de agora) op een volledig geautomatiseerde wijze. Inleveren is ook mogelijk buiten openingstijd via gevelautomaten.

Het sorteren en transport naar de clusters jeugd, cultuur en kennis zal volledig geautomatiseerd verlopen door gebruik te maken van sorteerrobots en transportsystemen. In zekere zin kan gesteld worden dat de bibliotheek rond het transportsysteem gebouwd moet worden en niet omgekeerd, met een later ingepast systeem, wat wellicht minder functioneel en meer plaatsrovend zal zijn. Het sorteren van binnengekomen materialen met sorteerrobots en distributie hiervan naar de clusters gebeurt vanuit een visueel en akoestisch afgesloten ruimte.

Zitgelegenheden

Omdat de verblijfsfunctie steeds belangrijker wordt, zal de nieuwe bibliotheek in het totaal **700 zitgelegenheden** tellen. Deze plekken zijn voorzien voor een verschillend gebruik: comfortabele zitgelegenheden voor lezen, luisteren en kijken, verspreid over de clusters ; plekken voor individuele interactie, zoals het café of de vertelhoek voor kinderen en plekken voor actieve interactie, zoals in de drie ateliers. Bij niet-gebruik van de ateliers zullen deze opengesteld worden voor stil gebruik. De plekken voor studeren en werken worden maximaal uitgerust met ICT-faciliteiten. Op de computers voor het publiek kunnen de volgende ICT-diensten aangeboden worden:

- toegang tot de catalogus en andere databestanden van de bibliotheek
- internettoegang
- bureausoftware, educatieve software, grafische software, ...

Openbare Bibliotheek Amsterdam

Kantoren

Er zijn 5 kantoren voor de bibliotheek:

een 'nabijheidskantoor' in elk van de publieksclusters

- klantendienst (8 medewerkers) in de agora
- 10 medewerkers jeugdbib
- 15 medewerkers cultuurbib
- 16 medewerkers kennisbib

en een centraal kantoorblok voor 72 medewerkers, verdeeld over:

- directie en centrale staf bibliotheek (51 medewerkers)
- het bibliotheekcentrum SBB Oost-Vlaanderen (11 medewerkers)
- het bibliografisch centrum Bibnet (10 medewerkers)

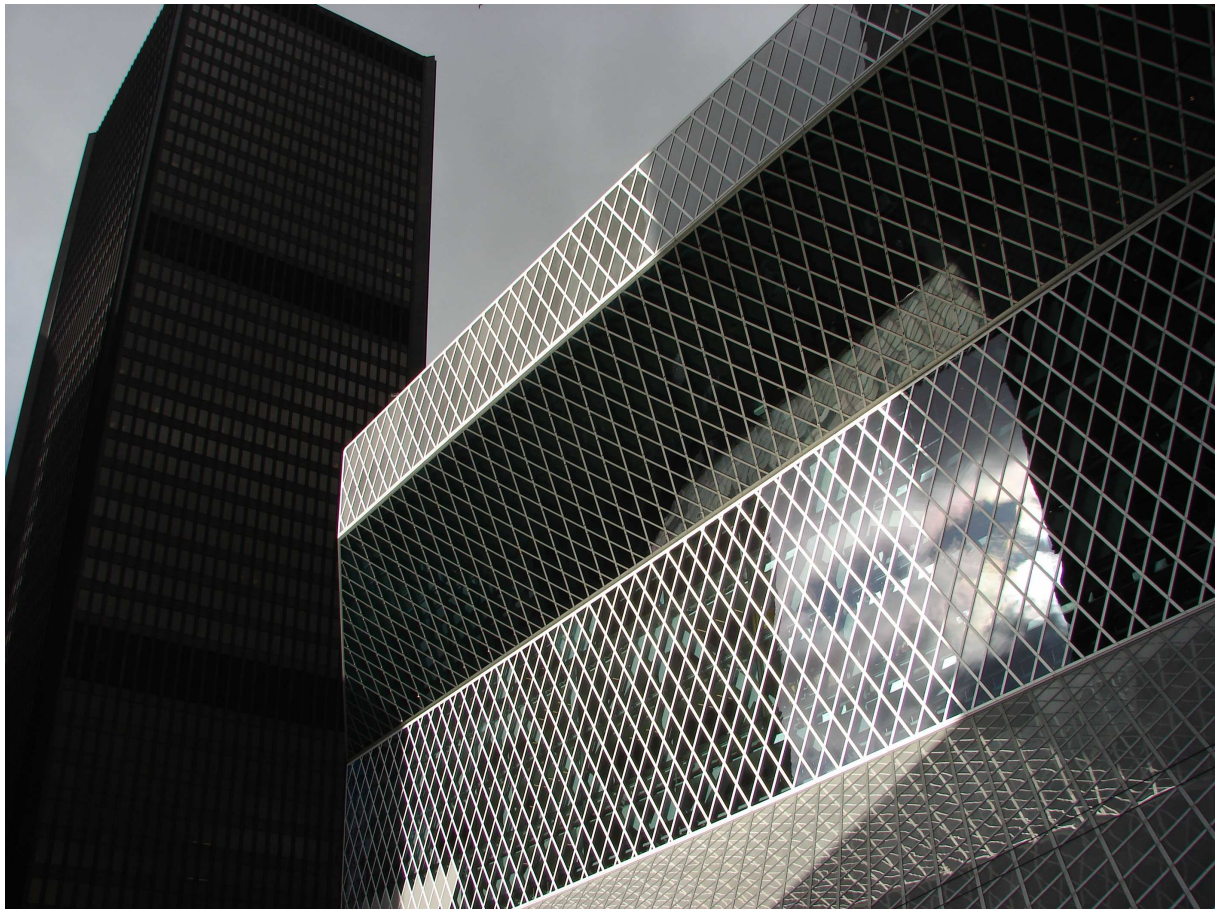
De ondersteunende ruimten zoals overleglokalen, administratief archief, berging, sanitair (incl. douches voor bv. fietsers), 'koude' kantine, repro, postkamer, serverruimte, et cetera zijn ondergebracht bij het centrale blok.

Logistiek

Omvat een ruimte voor materiaalverzorging, de sorteerruimte, een distributiemagazijn voor wisselcollecties voor de filialen, een overslagmagazijn voor stockage van af te voeren media en afval. Beide magazijnen zijn verbonden met de laad/loskade.

Parkeergelegenheid

Er wordt beperkt parkeergelegenheid voorzien voor diensten en mindervaliden. Wel is een zeer ruime, overdekte en veilige fietsenstalling voor publiek en personeel noodzakelijk.

Seattle Public Library

6. Totaal benodigde oppervlakte

De volgende tabel schetst de benodigde oppervlakte in m² van de geïnventariseerde plekken. Kolom 3 geeft de opslagfactor voor de oppervlakte die wordt ingenomen door circulatie van het publiek, sanitaire en technische ruimten en de constructieoppervlakte. Die factor is 150 voor de agora en de zalen, 130 voor de overige plekken.

Kolom 4 resulteert dan in de bruto noodzakelijke oppervlakte.

Kolom 5 geeft het aandeel per cluster op de totale bruto oppervlakte.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
<i>ruimte</i>	<i>nuttige</i>	<i>factor</i>	<i>bruto</i>	<i>% van totale</i>
	<i>oppervlakte</i>	<i>%</i>	<i>oppervlakte</i>	<i>oppervlakte</i>
agora	1228,7	150%	1843,1	13,4
jeugdbib	1191,5	130%	1548,9	11,3
cultuurbib	1684,0	130%	2189,2	16,0
gedeeld magazijn+studiezaal	1598,0	130%	2077,4	15,1
kennisbib	1810,0	130%	2353,0	17,2
zalen	391,0	150%	586,5	4,3
kantoren	1197,0	130%	1556,1	11,3
technische ruimten (incl. sorteer- en transportsysteem)	1200,0	130%	1560,0	11,4
TOTAAL	10300,2		13714,2	100,0
fietsenstalling /parking			1000,0	

7. Algemene kenmerken en uitstraling van het gebouw

- De nieuwe bibliotheek zal een architecturaal **landmark** zijn, dat de genoemde ambities ondersteunt, nieuwsgierigheid opwerkt en een oriëntatiepunt vormt waar de Gentenaars trots op zijn. Bedoeld wordt niet zozeer een spectaculaire architectuur, maar vooral een bijzonder gebouw op vlak van esthetiek, transparantie, sfeer en inrichting. Er blijft eenheid binnen de verscheidenheid van functies en het gebouw is makkelijk leesbaar en voor iedereen toegankelijk.

- Op het raakvlak van creativiteit en samenwerking, neemt de bibliotheek zich voor om een bèta-organisatie te zijn, een lerende organisatie, die voortdurend in ontwikkeling is en samen met anderen op zoek blijft gaan naar de best mogelijke dienstverlening in een permanent evoluerende omgeving. Hiervoor is een derde millennium-bestendig gebouw nodig dat in lengte van jaren **flexibel mee evolueert** op het ritme van de technologische en maatschappelijke ontwikkelingen waardoor het ook in 2030 nog functioneel en esthetisch is. Een relatief hoge vloerbelasting (een veranderlijke belasting van 7 kN/m²) in alle publieksruimten en magazijnen maakt een flexibele opstelling van de collectie, nu en in de toekomst, mogelijk.

- De nieuwe bibliotheek vormt een voorbeeld als **duurzaam** gebouw. Door het sterk publiek karakter van het gebouw, kunnen de aangewende toepassingen de bezoekers inspireren om zelf duurzaam te leven, te wonen en te werken.

- De bibliotheek zal in het algemeen een ergonomische omgeving bieden voor lezen, leren, beleven en ontmoeten. Meer in het bijzonder zal het gebouw de **actieve participatie** van de gebruikers aan de bibliotheek faciliteren en stimuleren, zoals bijvoorbeeld de zelfleen, de autonome informatiegaring, het uitproberen van nieuwe technologieën en applicaties en het co-creëren van nieuwe inhoud.

- Van de beschikbare oppervlakte bevindt een substantieel gedeelte zich op het **gelijkvloers**. De publieksfuncties zijn over een zo beperkt mogelijk aantal verdiepingen verdeeld.

- Er is een goede **zichtbaarheid van de algemene functie** van het gebouw van buiten af en van de diversiteit aan functies binnen het gebouw vanaf de Agora.

- Een open uitstraling zorgt voor algemene en makkelijke **toegankelijkheid**, voor álle groepen van gebruikers. Om veiligheidsredenen is er één unieke toegang, vrij inloopbaar en uitnodigend met een goede en veilige verbinding vanaf de fietsenstalling en de parkeerruimte. Gerekend kan worden op een bezoekersstroom van 250-500 personen per uur, met piekbelastingen tot circa 1.000 personen per uur.

Meer informatie :

Stedelijke Openbare Bibliotheek
Graaf van Vlaanderenplein 40
9000 Gent
Tel.: (+31) 09 266 70 00
Fax: (+31) 09 266 70 49
E-mail: bibliotheek@gent.be

Directeur : Luc Bauwens